

**AUDİTOR XİDMƏTLƏRİ ÜZRƏ XİDMƏT HAQQININ MÜƏYYƏN EDİLMƏSİ
PRİNSİPLƏRİ HAQQINDA ƏSASNAMƏ**

**BİRİNCİ FƏSİL
Ümumi Müddəalar**

Məqsəd

Maddə 1 - Bu Əsasnamənin məqsədi, “Auditor xidməti haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 3-cü maddəsində qeyd olunan xidmətlər üzrə xidmət haqlarını tənzimləməkdir.

Əhatə dairəsi

Maddə 2 - Bu Əsasnamədə, xidmət haqqı anlayışı, xidmət haqqı tariflərinin müəyyən olunması və elan edilməsi, xidmət haqqının birbaşa və ya nəzarət altında saxlamaqla bu işlərlə əlaqəli digər məsələlər tənzimlənir.

Hüquqi Əsas

Maddə 3 - Bu Əsasnamə, “Auditor xidməti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun, “Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatası haqqında” Əsasnamənin və 300 sayılı Beynəlxalq Audit Standartlarının “Maliyyə hesabatlarının auditinin planlaşdırılması” müddəalarına əsaslanaraq hazırlanmışdır.

Anlayışlar

Maddə 4 - Bu Əsasnamədə haqqında bəhs olunan anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

Qanun - 1994-cü il 16 sentyabr tarixli 882 nömrəli “Auditor xidməti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (bundan sonra – “Qanun”).

Əsasnamə - 1995-ci il 19 sentyabr tarixli 1115 nömrəli “Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası haqqında” Əsasnamə (bundan sonra – Əsasnamə”).

Şura - Əsasnamənin IV bölməsinin 12 - ci maddəsi ilə yaradılan Şura.

Auditorlar Palatası - Qanunun 9 - cu maddəsinə və Əsasnaməyə əsasən yaradılan Auditorlar Palatası (bundan sonra – “Palata”).

Peşə mənsubu / üzvü - Auditor təşkilatları və sərbəst auditorlar.

Xidmət haqqı - Qanunun 3 - cü maddəsində qeyd edilmiş xidmətlərin müqabilində alınan xidmət haqqı.

Tarif - Qanunun 3 - cü və 16 - cı maddələrinə əsasən, audit və əlaqəli xidmətlər üçün alınacaq minimum xidmət haqlarını göstərən siyahını ifadə edir.

İKİNCİ FƏSİL

Xidmət haqları üzrə tarif

Tarif

Maddə 5 - Peşə mənsubları / üzvləri audit, təhlil, digər təsdiqləmə və əlaqəli xidmətlərə görə müəyyən edilən minimal xidmət haqlarının yer aldığı siyahıdır.

Tarif hər il Palatanın müvafiq struktur bölməsi tərəfindən yenidən hazırlanır və Şuraya təqdim edilir. Təqvim ilinin son ayında Şura gələn ildən tətbiq olunacaq tarifi elan edir. Köhnə tarif yeni tarif qüvvəyə minənə qədər tətbiq edilir.

Tarifin Strukturu

Maddə 6 - Tariflərin müəyyən edilməsində məsləhət, audit, təhlil, digər təsdiqləmə və əlaqəli xidmətlər üçün ayrı tarif qruplarının müəyyən edilməsi məcburidir.

Səlahiyyətli dövlət orqanlarının sifarişlərinin yerinə yetirilməsi üzrə xidmət haqları bu tariflər əsasında müəyyən edilir.

Tariflərin müəyyən edilməsi

Maddə 7 - Palata tərəfindən bir illik tariflərin müəyyən edilməsinə əvvəlki ilin sentyabrından başlanılır.

Palatanın struktur bölməsi müəyyən edilən yeni tarifləri oktyabr ayının sonuna kimi Şuraya təqdim edir.

Şura noyabr ayının sonuna qədər tarifi bütün ölkə üzrə vahid tarif kimi təsdiq edir və KİV-də dərc edir.

Peşə mənsubları / üzvləri yeni tarifləri tətbiq edirlər.

Hazırlanma prinsipləri

Maddə 8 - Tariflər hazırlanarkən aşağıdakı prinsiplərə əməl edilir:

- a) peşə mənsubları / üzvləri üçün eyni tarif hazırlanır;
- b) tariflərdə məsləhət, audit, təhlil, digər təsdiqləmə və əlaqəli xidmətlər üçün ayrıca xidmət haqları müəyyən edilir;
- c) tariflər tərtib edilərkən Qanunun 3 - cü maddəsində sadalanan xidmətlər ayrı-ayrı nəzərə alınır;
- d) Tariflərdə audit üzrə xidmət haqqı sifarişçinin təşkilatı – hüquqi formasına görə təsnif edilir;
 - Səhmdar Cəmiyyətlər üzrə dövrüyyəsindən asılı olmayaraq: banklar; sığorta təşkilatları;
 - Bank olmayan Kredit Təşkilatları və Kredit Birliklər;
 - Publik hüquqi şəxslər üzrə;
 - Büdcədən kənar fondlar üzrə;
 - İnvestisiya fondları üzrə, qiymətli kağızların emitentləri və iştirakçıları, fond və birjalar;
 - Qeyri-hökumət təşkilatları;
 - Bələdiyyələr üzrə;
 - Açıq və Qapalı Səhmdar Cəmiyyətlər, Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətlər və digər hüquqi şəxslər.
- e) Tariflərdə:
 - Fiziki və hüquqi şəxs;
 - Xidmət – istehsalat və tikinti fəaliyyətlərinə görə;
 - İş yerlərinin və filialların sayı, köməkçi sahələrin sayına, əməliyyatların həcminə görə;
 - Xidmətin iş yerində və ya peşə mənsubunun / üzvünün ofisində yerinə yetirilməsinə görə;
 - Kompüter və ya əl ilə uçotun aparılmasına görə ödənişlərdə fərqliliklər edir.

Tariflərin müəyyən edilməsi

Maddə 9 - Tariflər müəyyən edilərkən işçi heyəti / saat əsasında xidmətlərin dəyəri nəzərə alınır.

Ümumi prinsip olaraq, tariflər hər hansı bir göstəriciyə nisbətə müəyyən edilə bilməz. Lakin, xidmətin özəlliklərinə görə tariflər faiz nisbətində dəyişdirilə bilər.

Tariflərin elan edilməsi

Maddə 10 - Bir ildən sonra tətbiq ediləcək tariflər əvvəlki ilin dekabr ayının 20 - nə qədər KİV ilə elan edilir.

Dəqiqləşdirilmiş tariflər Palata tərəfindən elan edilir.

Tarifə riayət etmək

Maddə 11 - Xidmət haqqı müəyyən edilərkən bu tariflərə riayət etmək məcburidir. Tarifdə müəyyən edilmiş həddən aşağı məbləğdə müqavilə bağlamaq qadağandır, əks hal müşahidə edilərsə intizam və ya tənbeh tədbiri tətbiq olunacaqdır. Peşə mənsuqları / üzvləri xidmətləri ödənişsiz icra edə bilməzlər.

ÜÇÜNCÜ FƏSİL

Mühasibat və məsləhət xidmətləri üzrə tariflər

Ödəniş Azadlığı

Maddə 12 - Peşə mənsuqlarının / üzvlərinin xidmət haqqı auditor təşkilatları və sərbəst auditorlar tərəfindən göstərilən xidmətlər müqabilində alınan məbləğləri ifadə edir.

Peşəsi üzrə fəaliyyət göstərməsi müqabilində veriləcək ödəniş peşə mənsuqları / üzvləri və sifarişçilər arasında sərbəst şəkildə razılaşıdırılır.

Peşə mənsubu / üzvü nəzərdə tutulan işləri icra etdikdən sonra xidmət haqqını almaq hüququnu əldə edir.

Xidmət haqqı müqaviləsi

Maddə 13 - Peşə mənsuqları / üzvləri üçün xidmət haqqı müqaviləsinin yazılı şəkildə tərtib edilməsi və müəyyən məbləği əhatə etməsi vacibdir. Xidmət haqqı müqaviləsində göstərilən xidmətin müqabilində peşə mənsubuna / üzvünə ortaqlıq payının veriləcəyinə dair heç bir şərt qoyula bilməz.

Xidmət haqqı müqaviləsinin şifahi şəkildə tərtib olunduğu müəyyən edildikdə, peşə mənsubuna / üzvünə intizam tənbehi tətbiq edilir.

Sifarişçilərlə müqavilələri "Azərbaycan dili haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq Azərbaycan dili ilə bərabər, xarici dildə və xarici valyuta ilə bağlamaq mümkündür. Belə olan halda, müqavilə bağlandığı vaxt valyuta məzənnəsinə

uyğun şəkildə tarifdəki minimal xidmət haqqından aşağı olub - olmadığı yoxlanılır.

Xidmət haqqı müqaviləsinin əhatə dairəsi

Maddə 14 - Xidmət haqqı müqavilələri fərdi və ya müəyyən müddət üçün bağlana bilər. Müddətli müqavilələr ən azı bir il olmalıdır.

Müqavilələr aid olduqları əməliyyatlar və onlara aid olan dövrlər də daxil olmaqla, digər əməliyyatlara və dövrlərə tətbiq edilə bilməz. Belə olan halda, yeni müqavilə tərtib edilməlidir.

Xidmət haqqı müqavilələri alınacaq xidmət haqqından çıxılması şərti ilə avans ödənişinin verilməsi, sifarişçi adından sonradan sifarişçidən alınacaq xərclər və s. kimi xüsusi müddəalar qoyula bilər.

Xidmət haqqının mahiyyəti

Maddə 15 - Xidmət haqqı müqavilələrində, bir qayda olaraq, müəyyən məbləği əhatə etməsi məcburidir. Xidmət haqqını müəyyən etmək üçün peşə mənsuqları / üzvləri

sifarişçiyə xidmət haqqının müəyyən edilməsi sorğusunu tətbiq edə bilərlər. Müqavilələrdə hansı işə görə, hansı şərtlərlə, hansı məbləğdə xidmət haqqı veriləcəyi açıq şəkildə göstərilir.

Ofislərdə və ortaqlıqlarda xidmət haqqı

Maddə 16 - Xidmət haqqı müqaviləsi hüquqi şəxsin qanuni təmsilçisi ilə bağlana bilər.

İşin təhvil verilməsi və xidmət haqqının ödənilməsi

Maddə 17 – Heç bir üzrlü səbəb olmadan götürdüyü işi icra etməmiş peşə mənsubu / üzvü heç bir xidmət haqqı tələb edə bilməz və əvvəlcədən aldığı ödənişi də geri qaytarmalıdır. Buna avans ödənişləri də daxildir.

Sifarişçi tərəfindən müqaviləyə xitam verildiyi halda, peşə mənsubunun / üzvünün xidmət haqqı tam şəkildə ödənilməlidir. Əgər peşə mənsubu / üzvü bu vəziyyətə öz təqsiri və səhlənkarlığı ilə səbəb olubsa, ona heç bir haqq ödənilmir. Müqaviləyə əsasən, xidmət haqqı və ya avans ödənilmədikdə, peşə sahibi işə başlamaq və ya onu davam etdirmək məcburiyyətində deyil.

Belə olan hallarda iş, işinə xitam verilən şəxs işi başqa bir əməkdaşa və ya sifarişçiyə təhvil verir.

Xidmət haqqının bölüşdürülməsi

Maddə 18 - Peşə mənsubu / üzvü, xidmət göstərdiyi yerdən kənarında görülməli işləri və icra olunacaq əməliyyatları həmin yerdəki digər mütəxəssislərə həvalə edə bilər. Belə olan halda, sifarişçidən müqavilədə qeyd olunan xidmət haqqından əlavə ödəniş tələb olunmur.

Xidmət haqqının bölüşdürülməsi tarifdəki prinsiplərə uyğun olaraq həyata keçirilir. Bu prinsiplərə zidd olan müqavilə ilə başqa yerdəki peşə mənsubunun / üzvünün xidmət haqqı azaldıla bilməz, əksinə artırıla bilər.

Bu halda peşə mənsubları / üzvləri işin həmin hissəsinə görə birgə məsuliyyət daşıyırlar.

Sifarişçi tərəfindən işin başqasına təhvil verilməsi

Maddə 19 – Sifarişçi (sahibkar) məcburi hallarda o, peşə mənsubunun / üzvünün fəaliyyətinə digər peşə nümayəndələrini də cəlb etmək istəyirsə, müqavilə bağladığı peşə mənsubunun / üzvünün razılığını almalıdır. Eyni zamanda, belə bir hal baş verərsə, sifarişçi müqavilə üzrə xidmət haqqının azaldılmasını və ya o işi icra edəcək yeni peşə mənsubu / üzvü ilə bölüşdürülməsini tələb edə bilməz.

Bu barədə yazılı müraciətdən sonra bir həftə müddətində razılıq verilmədikdə və ya bu müddətdə cavab olmazsa, müqavilənin müddəti başa çatmış sayılır və sifarişçi başqa bir mütəxəssislə yeni müqavilə bağlaya bilər.

Eyni şəkildə, peşə mənsubu / üzvü müqavilənin şərtlərinə əməl etmədikdə, bir həftə əvvəl yazılı xəbərdarlıq edilməklə müqavilə ləğv olunur və iş başqa bir peşə mənsubuna / üzvünə verilir.

Xidmət haqqının tanınması

Maddə 20 - Müqavilədə başqa bir müddəə olmadıqda, razılaşdırılmış xidmət haqqı yalnız müqavilədə nəzərdə tutulmuş iş və ya işlər üçün ödənilir, bu işlərlə əlaqəli sonrakı işlər və ya əməliyyatlar əlavə ödənişlərlə icra olunur.

Peşə mənsubu / üzvü tərəfindən işin yerinə yetirilməsi zamanı sifarişçiyə aid olan bütün vergilər, rüsumlar, ödənişlər sifarişçi tərəfindən ödənilir.

Belə xərclər peşə mənsubu / üzvü tərəfindən ödənilmişdirsə, tələb olunduğu halda sifarişçi tərəfindən dərhal peşə mənsubuna / üzvünə ödənilir. Peşə mənsubunun / üzvünün xahişi ilə bu xərclər üçün avansın verilməsi məcburidir.

Peşə mənsubunun / üzvünün işi ilə əlaqəli ezamiyyə xərclərinin sifarişçi tərəfindən ödənilməsi məcburidir. Birdən çox iş üzrə ödəniləcək xidmət haqqı üçün tək cə bir müqavilə bağlamaq mümkündür.

Ödənişlərin aparılması

Maddə 21 - Ödənişin əvvəlcədən ödənilməsi vacibdir. Eyni zamanda, müqavilədə iş

görüldükcə xidmət haqqının hissə - hissə ödənilməsi şərti də qoyula bilər.

Ödənişin aparılmaması

Maddə 22 – Qanunun 19 – cu maddəsinə əsasən, peşə mənsubu / üzvü ilə onların sifarişçiləri arasında meydana çıxan əmlak xarakterli bütün mübahisələr Auditorlar Palatasında həll edilə bilmədikdə, məhkəmə tərəfindən həll edilir.

DÖRDÜNCÜ FƏSİL

Yekun müddəalar

Sifarişçiyə bildirişin göndərilməsi

Maddə 23 - Sifarişçinin bildiriş ünvanı müqavilədə göstərilən ünvandır və bu ünvana göndərilən bildiriş ona çatdırılmış hesab edilir.

Ünvan dəyişikliyi ən gec üç gün ərzində sifarişçi tərəfindən sifarişli məktubla peşə mənsubuna / üzvünə bildirilməlidir.

Peşə mənsubunun / üzvünün təyin edilməsi

Maddə 24 - Peşə mənsubunun / üzvünün olmadığı regionlarda və ya tələb olunan hallarda hansı peşə mənsublarının / üzvlərinin bu işləri görəcəyi, bu regionlar üzrə Palata tərəfindən müəyyənləşdirilir.

Qüvvəyə minmə

Maddə 25 - Bu Əsasnamə dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İcraçı

Maddə 26 - Bu Əsasnamə Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası tərəfindən nəzarət olunur.